



**HOGESCHOOL  
UTRECHT**

# **Kwaliteit van praktijkgericht onderzoek; de spanning tussen praktische relevantie en methodische grondigheid**

Pre-conferentie HRM lectorencongres 2016

Zwolle  
17 november 2016

Dr. Daan Andriessen  
Lector Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek  
Hogeschool Utrecht

# In het hbo doen we praktijkgericht onderzoek

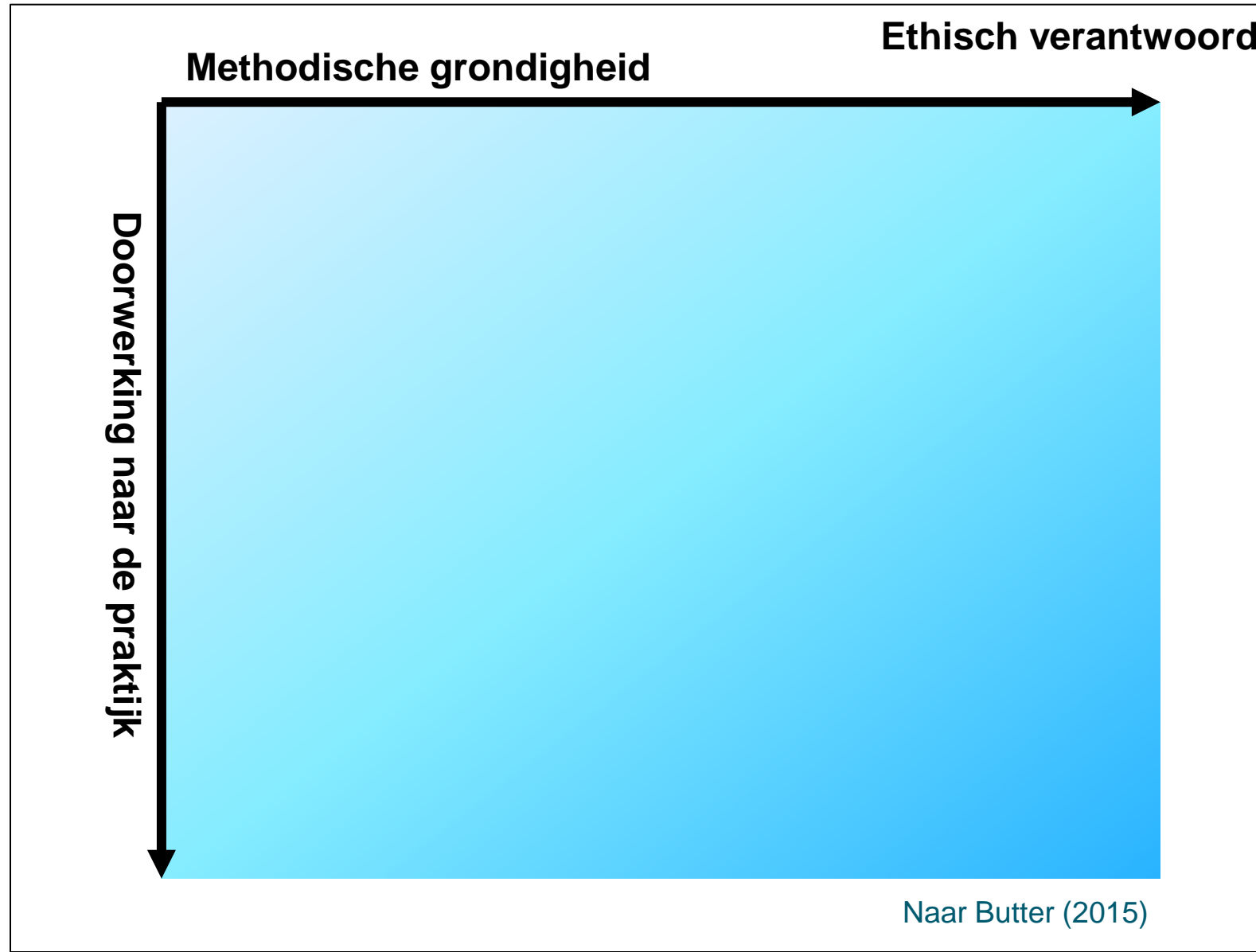


- Onderzoek is een doelbewust en methodisch zoeken naar *nieuwe kennis* in de vorm van antwoorden op tevoren gestelde vragen volgens een tevoren opgesteld plan (Verschuren, 1994).
- De vraag is gebaseerd op een kwestie uit de praktijk
- Het resultaat is direct toepasbaar in de praktijk

Ergo

- Praktijkgericht onderzoek is onderzoek met doorwerking naar de praktijk

# Het speelveld van kwaliteit van praktijkgericht onderzoek



# Hoe kunnen we balanceren tussen doorwerking en grondigheid?



1. Bewust kiezen voor bepaalde soorten vragen
2. Kiezen van een goed onderzoeksdesign
3. Op juiste wijze inzetten van mixed methods designs
4. Onderzoeken en veranderen combineren
5. Werken aan generieke kennis

# 1. Bewust kiezen voor bepaalde soorten vragen

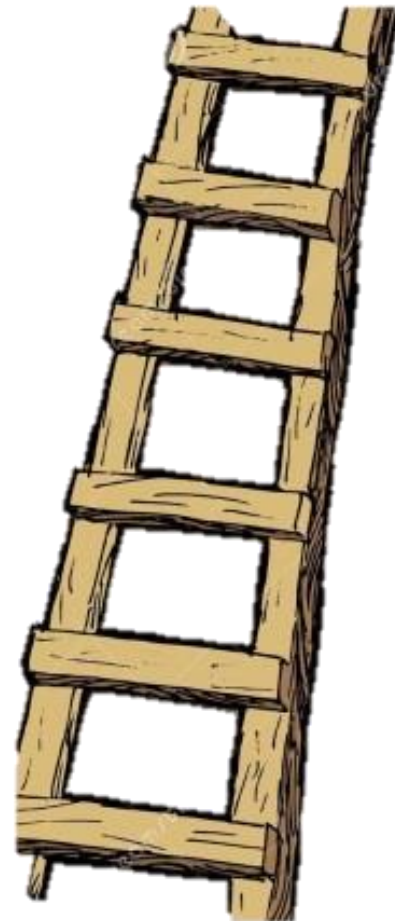


- Als je wilt stoppen met niezen, moet je dan in de zon kijken?
- Waarom knipperen we met beide ogen tegelijk?
- Zijn kunstmatige smaakstoffen ongezond?
- Is urine een geneesmiddel?
- Kunnen mensen met een donkere huidskleur beter dansen?
- Kunnen dieren tegen kietelen?



Dennis Storm & Valerio Zeno

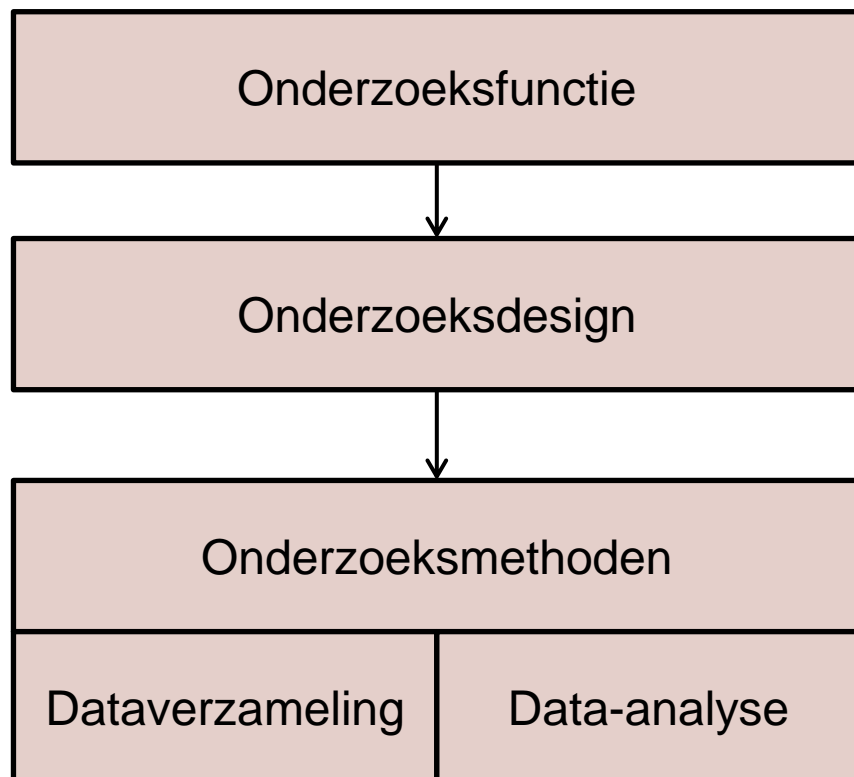
# 1. Bewust kiezen voor bepaalde soorten vragen



Ontwerpen  
Verklaren  
Evalueren  
Vergelijken  
Beschrijven  
Definiëren



## 2. Kiezen van een goed onderzoeksdesign



- Centrale vraag: welke informatie gaat op welke manier met elkaar worden vergeleken?
- Een dataverzamelingsmethode is geen design
- Voorbeelden:
  - Experimenteel design
  - Cross-sectie design
  - Case study design
  - Vergelijkende case study design
  - Longitudinaal design
- Ontwerpgericht onderzoek is geen design

# 3. Op juiste wijze inzetten van mixed methods designs



- Kwalitatief versus kwantitatief: of data uit cijfers bestaan is weinig relevant
- Centrale vraag is: op welk moment in het onderzoek ga ik structuur aanbrengen (Butter, 2010)?



- Mixed methods: integratie van sterk voorgestructureerde met open dataverzamelingsmethoden waarin gebruik wordt gemaakt van de sterke punten van beide benaderingen.



# Mixed methods: voordelen combineren

## Open

- Gedetailleerd
- Contextueel
- Betere mogelijkheden tot intervenieren
- Praktijk leidend
- Grotere kans op nieuwe inzichten

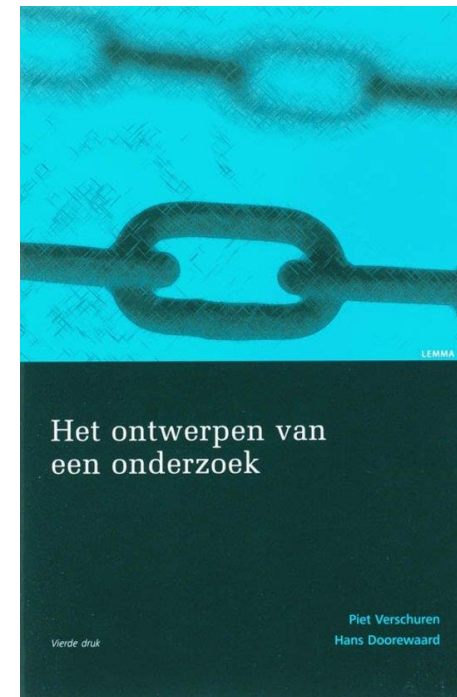
## Voorgestructureerd

- Gericht op hoofdlijnen
- Makkelijker generaliseerbaar
- Analyse is eenvoudiger
- Theorie leidend
- Beter aansluiten bij bestaande theoretische kennis

Centrale vraag: waar zit het “point of interface”?

## 4. Onderzoek en veranderen combineren

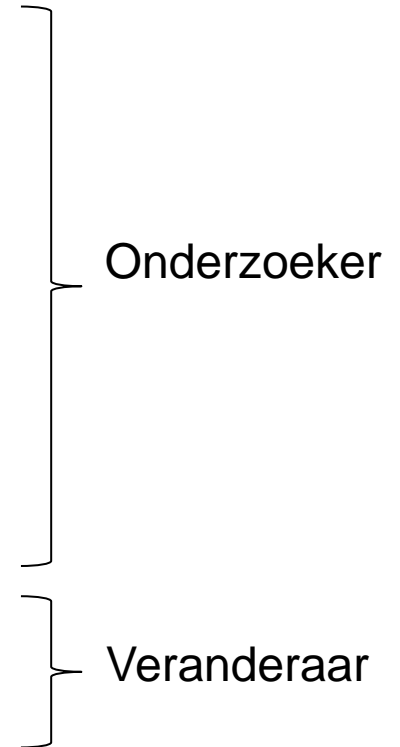
- Misvatting: onderzoek genereert alleen kennis
- “Echter, onderzoek is geen instrument voor probleemoplossing ,maar een kennisgenererende activiteit” (Verschuren & Doorewaard, 2007, p.40)



# Drie motieven om onderzoeken en interweniëren te combineren



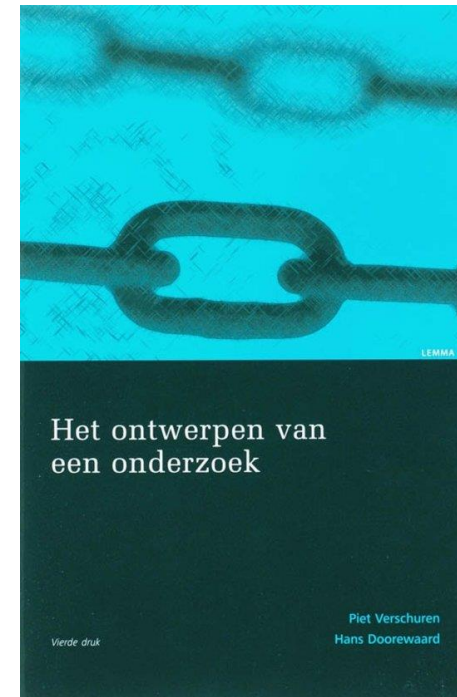
- Intervenieren = doelbewust verandering introduceren in het onderzochte systeem teneinde:
  - Experimenteel onderzoek te doen naar een evaluerende of verklarende vraag
  - Een ontwerpende vraag te beantwoorden door een oplossing te testen
  - Beter begrip te ontwikkelen -> “If you want truly to understand something, try to change it.” (Kurt Lewin, 1946)
  - Één concrete praktijk verder helpen -> probleemoplossing en/of empowerment



# Misvatting: de rollen zijn niet te combineren



- “In die zin dient u zich terdege in te leven in uw rol als onderzoeker, en bewust af te zien van een rol als beleidsvoerder of manager” (Verschuren & Doorewaard, 2007, p.48)



# Uitdaging: rollen combineren

Rol	Onderzoeker	Veranderaar
<b>Functie</b>	Kennis mobiliseren & -vermeerderen	Problemen oplossen & (laten) leren
<b>Karakter</b>	Op zoek naar het generieke	Aansluiten bij het specifieke
<b>Activiteiten</b>	Onderzoeken & analyseren	Adviseren & Intervenieren
<b>Houding</b>	Objectief & Onafhankelijk	Overtuigend & meebewegend
<b>Doel</b>	Uitbreiden van theorie	Verbeteren van de praktijk

Dit vereist een aantal waarborgen:

- Expertise
- Transparantie (audit trail)
- Triangulatie
- Critical friends
- Member checks
- B-testing

## 5. Werken aan generieke kennis

- Wetenschappelijke onderzoek in lectoraten is gericht op het ontwikkelen van zo generiek mogelijk expliciete kennis, want:
  - Expliciete kennis heeft groter bereik
  - Expliciete kennis kan aansluiten bij en voorbouwen op wat we al weten
  - Expliciete kennis maakt kritiek mogelijk en dat verhoogt de kwaliteit

# Wat is theorievorming

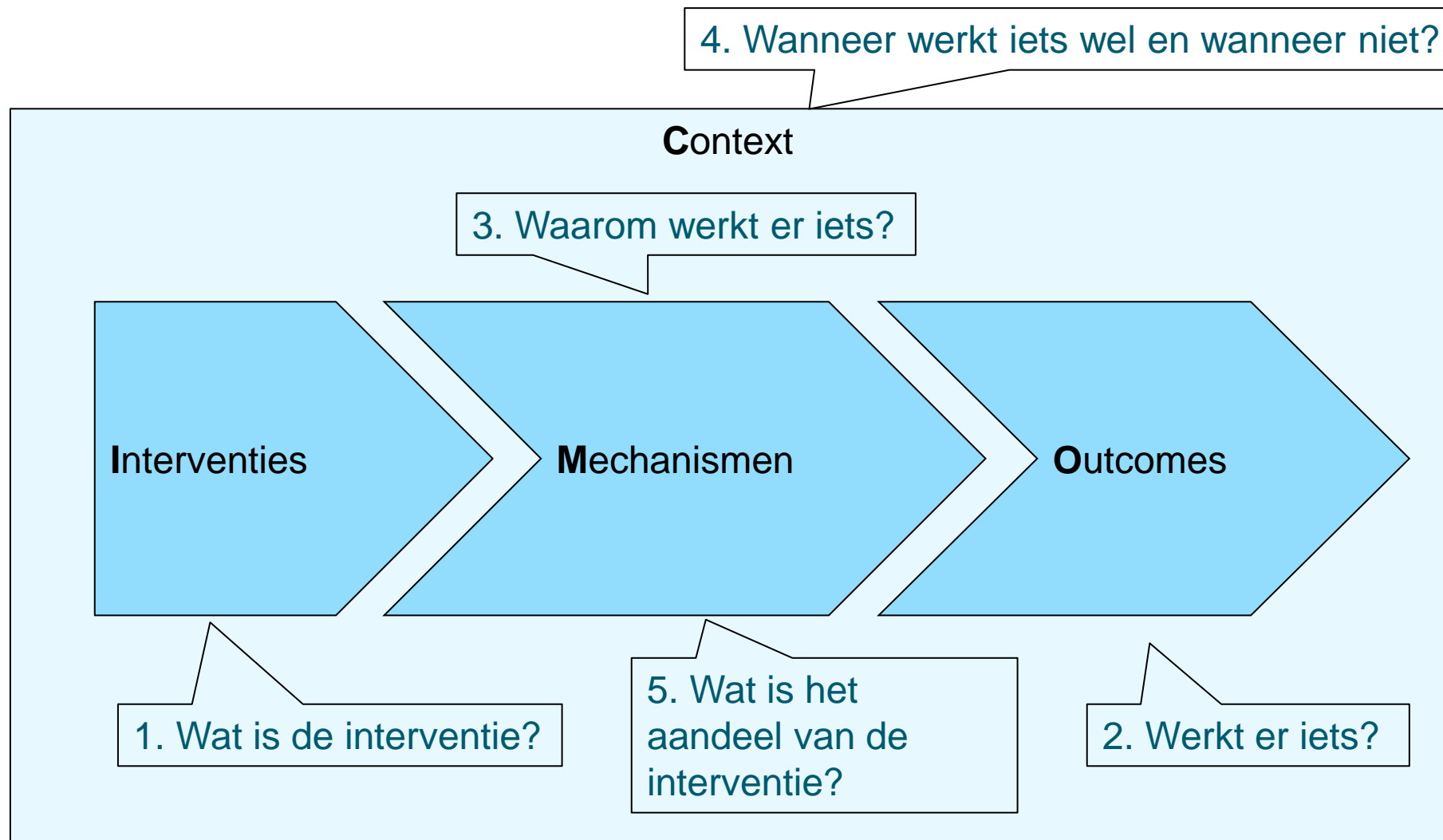
- “Theorievorming is een redenering opzetten” (Schuiling, 2015)
- Theorie hoeft zich niet te beperken tot beschrijvende of verklarende theorie. Bijdrage aan de wetenschap kan ook in de vorm van handelingstheorie
- Het ‘wetenschappelijke’ zit niet in het soort uitspraken, maar de kwaliteit van de uitspraken.

# Redenering bij een handelingstheorie

- Welke elementen kent een goede wetenschappelijke redenering bij handelingstheorie in het HRM domein?
  - Arrangement van interventies voor de aanpak van een kwestie
  - Bewijs dat er iets verbeterd
  - Verklaring waarom er iets verbeterd
  - Informatie onder welke omstandigheden het wel of niet werkt
  - Bewijs dat niet iets anders dan de interventie het effect heeft veroorzaakt



# CIMO logica van handelingstheorie



# Het streven naar transfereerbaarheid

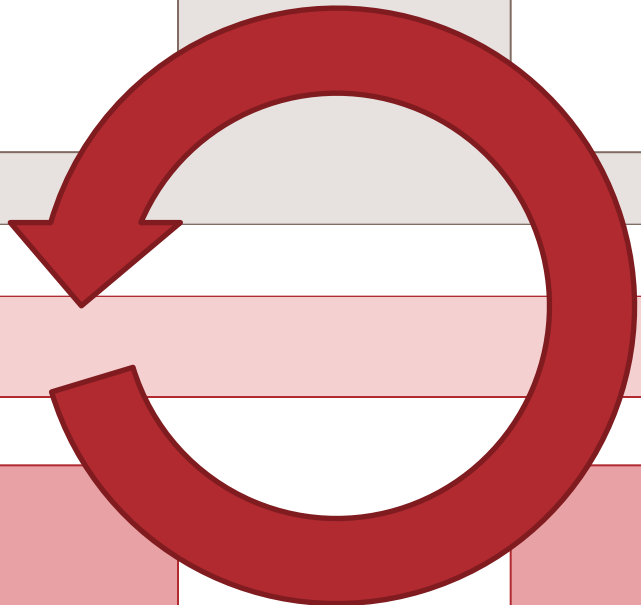
- De handelingstheorie moet altijd door een professional voor een specifiek context geschikt gemaakt te worden.
- De theorie is *transfereerbaar* naar andere contexten.
- Daarvoor is het van belang om
  - het domein van toepassing goed te kennen (wanneer werkt het wel en niet)
  - en de werkende mechanismen. Mechanismen zijn beter transfereerbaar dan specifieke handelingsinstructies.



# KENNISSTROOM

KENNIS MOBILISEREN

KENNIS ONTWIKKELEN



Casus

PROBLEMEN OPLOSSEN

LEREN



# PRAKTIJKSTROOM



# KENNISSTROOM

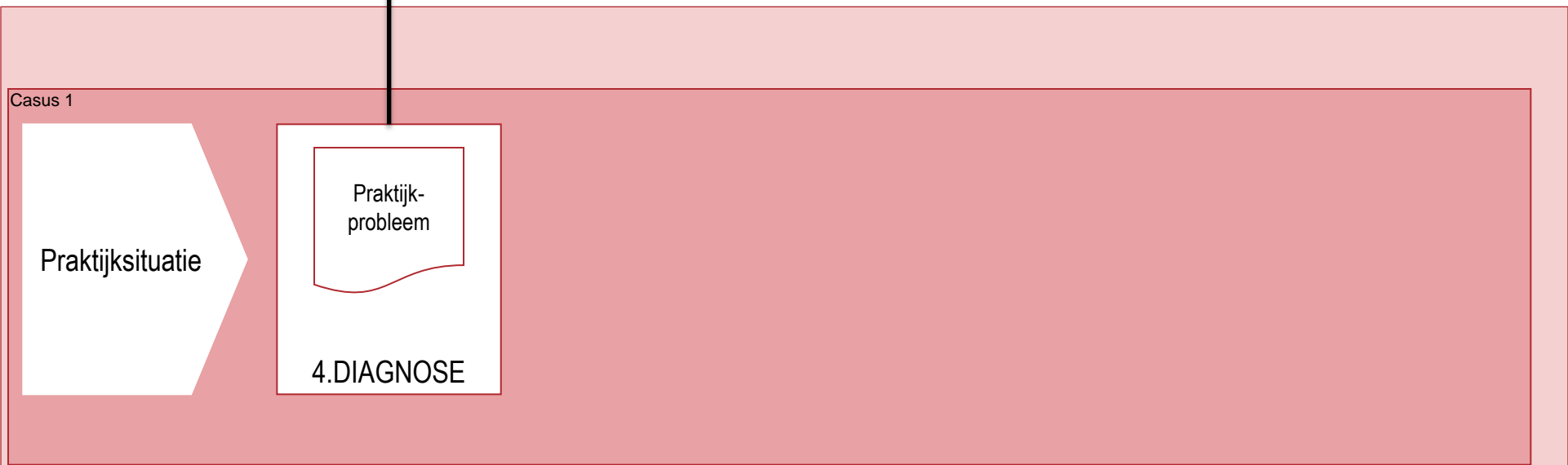
Casus 1

Praktijksituatie

# PRAKTIJKSTROOM

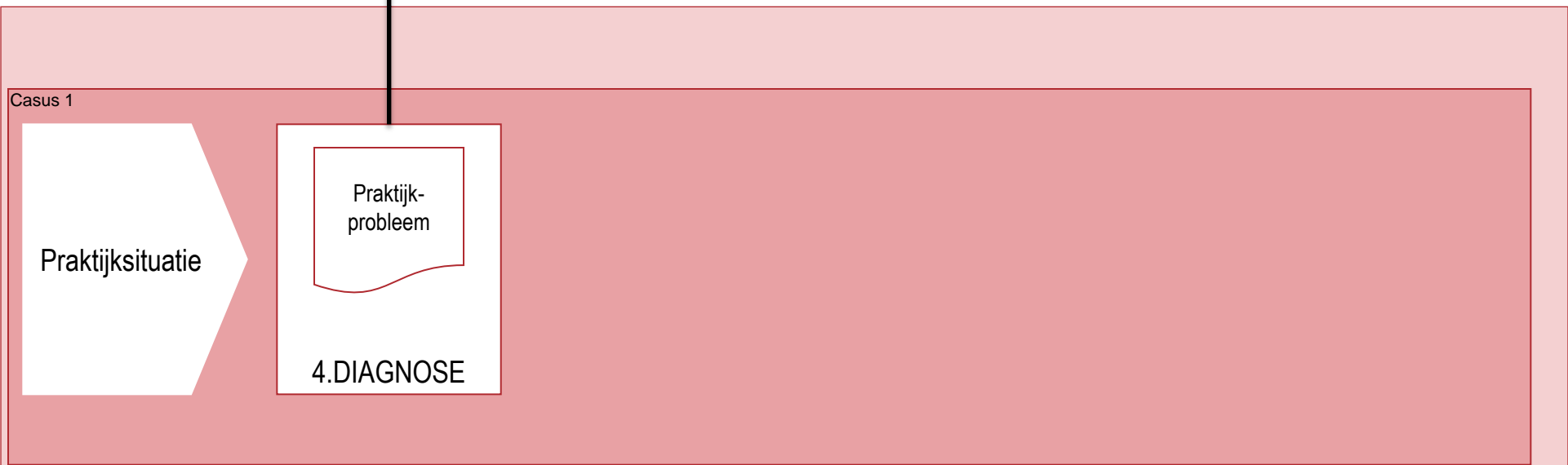
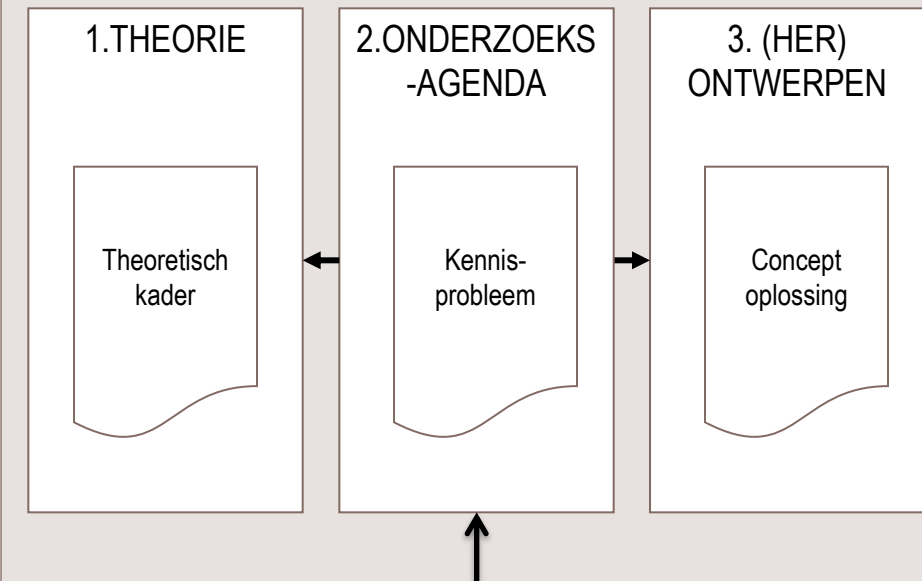


# KENNISSTROOM



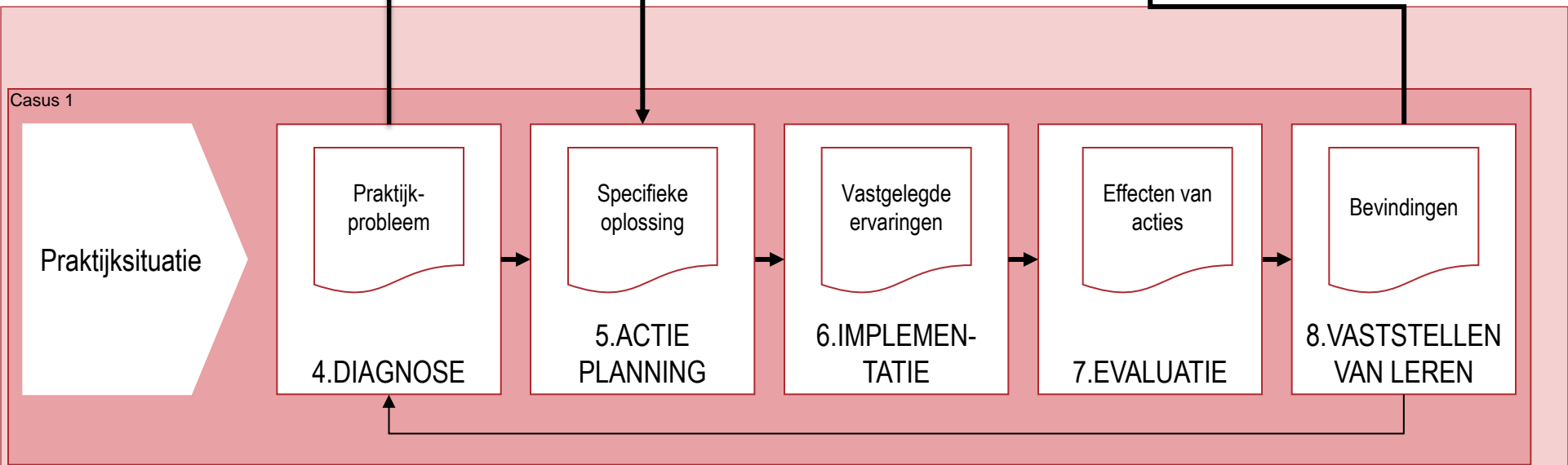
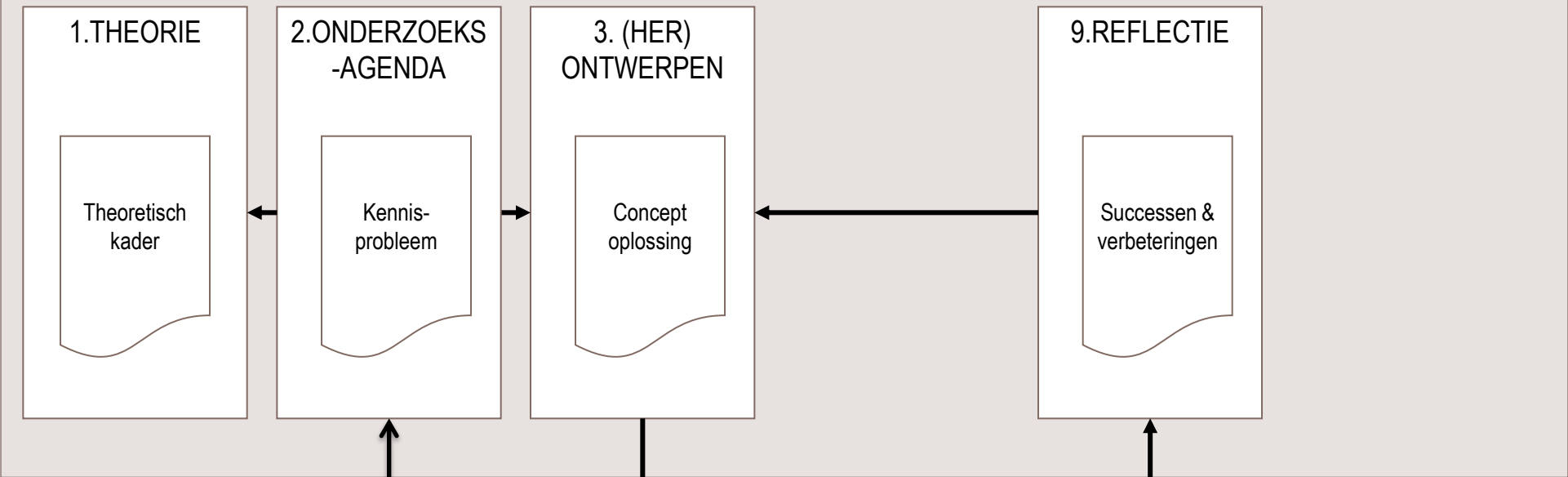
# PRAKTIJKSTROOM

# KENNISSTROOM



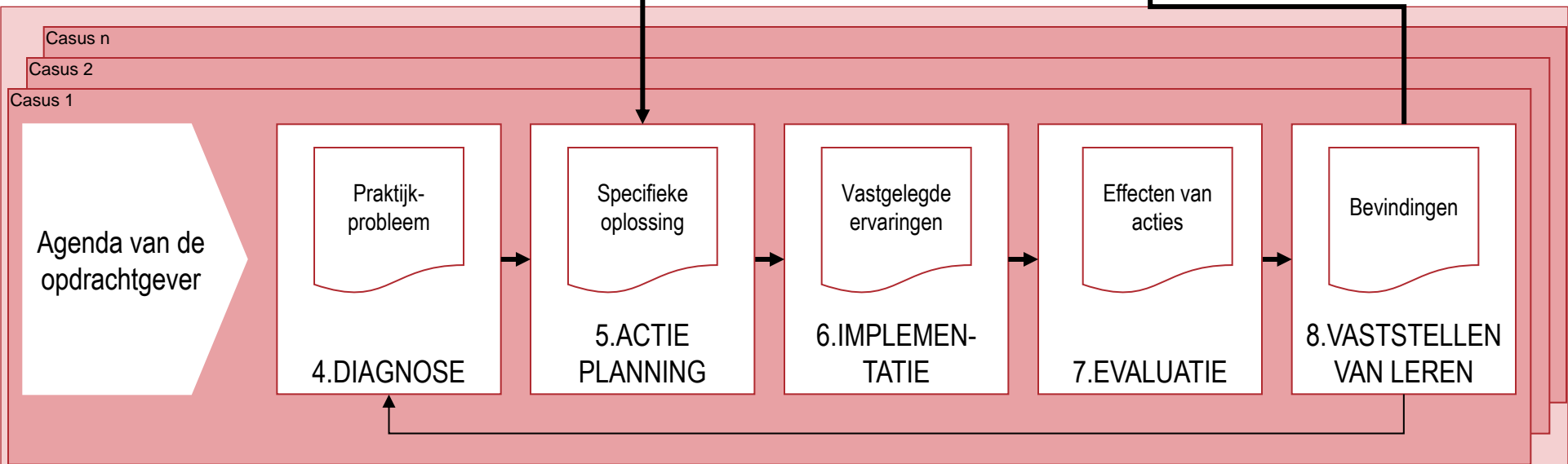
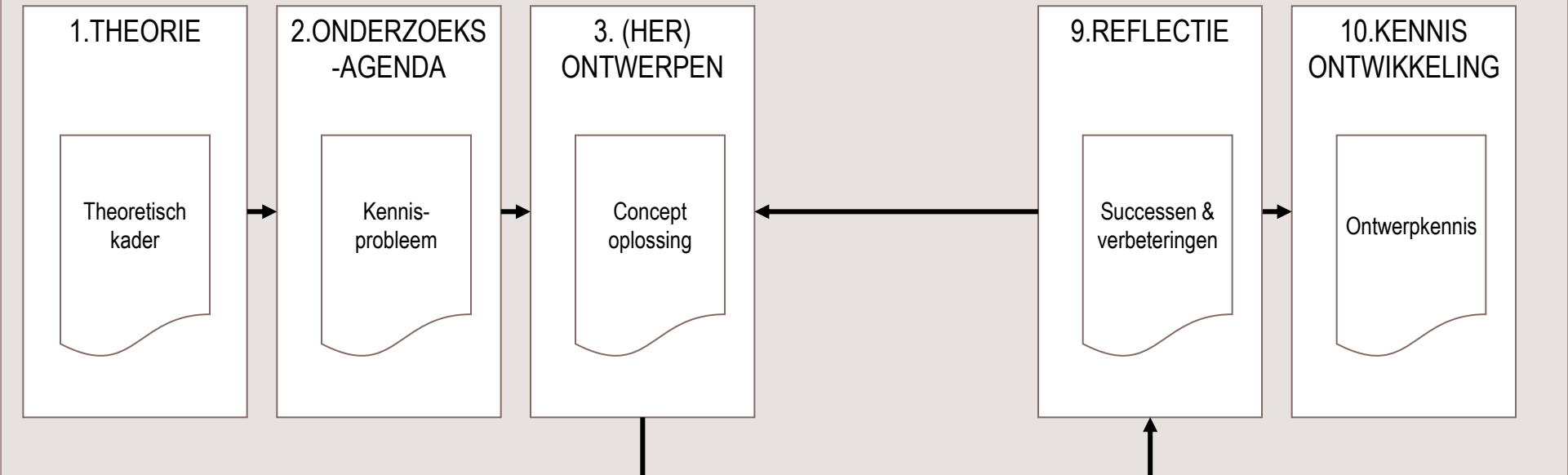
# PRAKTIJKSTROOM

# KENNISSTROOM



# PRAKTIJKSTROOM

# KENNISSTROOM



# PRAKTIJKSTROOM



# Een ladder van bewijskracht voor praktijkgericht onderzoek



5. Wat is het aandeel van de interventie?
4. Wanneer werkt iets wel en wanneer niet?
3. Waarom werkt er iets?
2. Werkt er iets?
1. Wat is de interventie?

# Dank voor uw aandacht



- [Daan.andriessen@hu.nl](mailto:Daan.andriessen@hu.nl)
- [www.methodologie.hu.nl](http://www.methodologie.hu.nl)
- [@onderzoekcoach.nl](https://twitter.com/onderzoekcoach)